

KIADÓHIVATAL. BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 708.

EGYETÉRTÉS

KOSSUTH FERENCZ főszerkesztő.

ÖÖTVÖS KÁROLY szerkesztő.

SZERKESZTŐSEG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 708.

Jókai Mór.

Hirdetjük egy fejedelmnek halálát, a ki soha trónjáról le nem szállhat. Temetni készülünk egy uralkodót, a kinek fényét és hatalmát a sir sültsége csak ragyogóbbá és varázslatosabbá teheti.

Olyan emberi élet végeztén, mint a Jókai Móré ime a halál rejtelve merő ellenmondással is válik. Sejtelmes gondolatunk a nemzeti élet jövő századain keresztül sem képzelhet el olyan kort, melynek nemzeti törekvésein Jókai szellemi fénye ne özönlenék keresztül.

Oh tudjuk, milliók kapnak megrendülve sziveikhez, mikor Jókai halálának híre jut hozzájuk, mintha szívük szeretett, lelkük legbensőbb bizalmasát veszítették volna el. A hán? magyar család létezik, a hová a magyar szellemi életnek akár végső és gyöngye hullámzása csak eljuthatott, ott mindenütt Jókai Mór elhunytával bizonyára egy családtag vesztét gyászolják. És mégis nem ébred-e fel mindnyájukban oly erővel, mint talán soha az igazán örökkévaló életnek meggyőződése?

Ah, az a fájdalmas megrendülés, mely most szívünkön keresztül dobog, nem tanít-e ez éppen arra, hogy mi bennünk, a mi elménkben, a mi képzelődésünkben, a mi érzéseinkben el ő egész valósága szerint és így fog élni azokban, akik utánunk következni fognak és szívüket, lelküket az ő halhatatlan műveinek benyomásaival gazdagítani fogják.

A magyar irodalom fejedelme halt meg, hajtsuk meg hódolóink zászloinkat dícső trónusa előtt, bárha ravatal képében áll is előttünk. Ki tudná e pillanatban megmérni azt az értéket és azt a jelentőséget, amelyet Jókainak egy hosszú emberéleten át kifejtett, páratlan irodalmi tevékenysége nemzetünk szellemi kincstárának és erkölcsi háztartásának hátrahagyott? Elkáprázva nézünk csak bele a fénytengerbe, mely határ nélkül terjed el szemünk előtt. A külső események alakulása, az általános nemzeti életnek ama kerete, amelybe irodalmi működése behelyezve lett, olyan hivatást és olyan hatalmat juttattak osztályrészeül, amellyel aligha rendelkezett egy is más nemzetek modern irodalmi nagyságai közül.

A nagy költők mindig nagy befolyást gyakoroltak koruk szellemére és az őket környező társadalom gondolkodására, de Jókai Mórnak különösen megvolt adva, hogy a mikor költészete kiapadhatlan tüzevel az egész világirodalom égboljában az elsőrangú csillagok közé emelkedett, egyben ugyanaz a költői fensőbbiség őt a nemzeti közszellem főpapi képviselőjévé kente föl és a nemzeti küzdelmek ihletett prófétájává avatta. Az az áldás és az a dicsőség, a mely az ő irodalmi munkájából fakadt, nem egyedül az irodalomtörténet hagyatéká, az irodalmi világ gazdagsága. A mi erősítő táplálékot ez az irodalmi működés a nemzet szenvedő lelkének különösen az idegen elnyomás éveiben jelentett, az már az általános nemzeti történelemnek is közvetlen része.

Mint ilyen az isteni gondviselés különös drága ajándéka volt ő a mi számunkra. És a mi volt számunkra a múltban a lángelméjű alkotásnak folyton buzgó erejével, oh mi soká marad az még holta után is műveinek örökké üdén élő hatásával. A meddig nemzeti létünk még nehéz megpróbáltatásoknak lehet alávetve, a meddig szabad állami fejlődésünket még komoly veszedelmek fenyegethetik, ki akarná nélkülözni az ő műveinek nemzetmentő hatását.

Azt a gyógyító varázslatot, mely a szétszaggatott társadalom sebeit hegeszti be, azt az édes ígézetet, mely oly diadalmasan fejezi ki a magyarság lelkületét? Jókai Mór művei a közlés számára nem avulhatnak el soká akkor sem, ha pusztán az irodalmi fejlődés mértékét alkalmazzuk is rájuk. A költői teremtésnek ama természeti ösereje, mely az ő legjobb műveiben lüktet, el nem enyésző hatást biztosít nekik az irodalmi divatok folytonos változásai között is. De mi nemzeti küzdelmeinkben, nemzeti közszellemünknek az idegen szemből erő ellen való megvédésében, a magyarság jó hírének biztosításában Jókai művei minékünk magyaroknak hódító fegyvereket is jelentenek, védőpajzsul szolgálhatnak. Haladásunk minden új állomásánál, kulturánk minden új diadalánál, nemzeti nagylétünk kibontakozásánál mindig Jókai alakja leng előttünk, mint a jövőnek zászlótartója.

Ez az igaz nemzeti költő, a milyen volt Jókai Mór életének egész munkásságával és a minőnek halálával sem lehetett őt elveszteni. De kicsoda hasonlíthatlan kiváltsága van a nagy költőnek! Mert a míg népének meg sem halhat, nemzete őt soha el nem veszítheti, a nemzetnek megszámálhatatlan tagjai külön-külön az ő elköltözését személyes veszteségükül siratják. Merhetlen gyászunk lélekzserítő fuvallma leng végig az országon, milliók sóhíjai és könyei gomolyognak össze felhőkkel és áztatják széles e hazában a fekete rögöt azon a napon, amelyen Jókai elmúltának híradása a világ minden tája felé szétterjed. És a bánatos érzésnek ez a roppant és egy irányban rejlő tengere még sem fakad abból a forrásból, melyből a társadalmi közérzések örökké táplálkoznak. Benső magánérzéseink ezek, a melyek emberi lényünkkel vannak összefonva. Oh, hányan vannak, akik Jókai Móra úgy emlékezhetnek, mint aki szellemének mérhetetlen gazdagságával az ő legigazibb és legnemesebb jöltevéjük volt! Férfiak és asszonyok, gyermekek és aggyastyanok, gazdagok és szegények! Oh, hányan gondolhatnak most reá a hála kötelezettségének indulatával. Gondtalan gyermekévekben képzelődésük nagy világossága, az élet küzdelmeiben állandó támogatásuk, komor órákban ellenállhatlan kedvverítőjük, csalódásuk és csapások között vigasztalójuk, a milyen mértékben ő volt a magyar embernek, nincs a világirodalomnak oly nagy alakja, aki ebben vele az összehasonlítást kiálthatná. Ki mérheti meg az áldás tömeget, melyet fölséges humorának kifogyhatatlan napfényes ömlése, csodálatos képzelő erejének káprázatos színjátéka, szívének minden emberi érdeket átható melegsége, lelkének örökké győzelmes optimizmusa egy felszáradnál hosszabb időn át szétárasztottak? Az a nemzedék, mely az «Uj földes ur», «Kárpáthy Zoltán», «Fekete gyémántok» és hasonló művek elbűvölő fényességén már első megjelenésük idején gyönyörködhetett, bizást hirdetheti, hogy ezek egész életét gazdagabbá, nemesebbé, emelkedettebbé tették, ezek megújították benne a nagy bizalom erejét az örökös közizgalmak és kínos fejlődések között is, melyeket a kor zavaros küzdelmei rája zudítottak.

Ez a nagy szellem most bevégezte pályafutását azzal az elháríthatatlan rejtelmes véggel, mely mindnyájunknak rendeltetve van. Most úgy állunk ravatalánál, mint a gyermekek, kik elvesztve a legjobb apát, mérhetetlen kincsek örökségét nyerték. Azt a mélyeséges bánatot, amelyet mint emberek érzünk, enyhíti az a hazafi tudatunk, hogy sohasem mehet veszendőbe az, amit szellemi lényünk nemzetünknek jelentett. A magyar emberek elvesztették nagy költőjüket, a magyar nemzetnek világol mindörökké hallhatatlan szelleme.

Az Egyetértés tárczaja.

Szélesend alatt. (Emlékezés Jókaira.) — Az Egyetértés eredeti tárczaja. — MŰ: ENDRŐDI SÁNDOR.

Az én kis Balaton-melléki tanyám, az az alsó-érsi nádas kis vízyillogó fölött a miramare-márványpalotával, sőt tölpre tartottam, mert nem sötét tragediák színhelye, mint amaz, de nyájas, holdog órák csendes fészke, szerelett, igazi szabad otthonom volt nekem. Ra ontam érte, mert oda könyökölt ki az én nyílt, haragos kék vízemre, a bugó Balatonra s belenevette fehér vonalait, sötétzöld fának lengő kórrajzát remek ragyogó tükrébe. De mindennek felett előnye volt, hogy az enyém, tulajdonom volt. (Az igaz, hogy nem a verseimből szereztem.)

Nos, ez a kis tanya sok jó és szép napot látott, de olyat sohasem, mint egy régi nyár egyik napja volt. Feledhetlenül kedves nap az nekem, dacára annak, hogy a Balaton csudatul megtérfélt s a boszúság agyongyórt. Emlékeim romjai között megrengve, újra és gyakran végzéltem e napot s aldóm a sorsot, mely nyughatatlan képzeletemnek megadta az édes pihenőt. Fiam született s azt Balaton-Füreden Jókaiék tartották a keresztvize. Ugy határozott, hogy a Dunántul pásztlának nevezett keresztelő-lakomat nagynevű komámurammal és komámasszonyommal nálam, Eörsön fogjuk megülni; Laborfalvy Róza kocsin randul át, Jókait és leányát: Rózá, pedig én röpiem nyísbes vitorlán Alsó-Eörs felé. Jókainak azért is tetszett a gondolat, mert

még sohasem járt vitorlás hajón, Rózának pedig azért, mert neki valóságos eleme a hullám, a szél. Soha életemben nem imádkoztam meloegben, forróban időztem, mint akkor. Csak sikerüljön az ut! Csak repülhessünk! En Alsó-Eörsről Balaton-Füredre be is repültem pompásan, hogy másnap reggel visszarepülhessek a vendégeimmel. Ott háltam a hajón s minden félórán felébredtem; izgatottan mentem fel a fedélzetre s el nem fojtható örömmel gyönyörködtem az erős, hatalmas zengésű északi szél zugásában. Hogy verte a habot a hajó bárkáihoz. Így süvöltözött végig a víz rónáján! No, ez ki fog tartani, ez megbecsüli magát, igazi élvezet lesz ez a szél, cikázás, melyet holnap a „Vész-madár” végbevisz vitorla-szárnyával keresztül-kasul röpködve a tajtékos áradatot! Nyugodtan hajtottam fejemet vánkossomra s elszunynyadtam. Ugy éfélt után két órákor szokatlan csendességre ébredtem fel: a szél végig hasalt a Balatonon s aludt, elaludt. Szépen vagyunk! mormoltam magamban s többé nem fektüdtem le, csak jartam föl-alá a yacht fedélzetén, türelmetlenül várva a nap kelését. Az talán majd hoz szelét. Hozott is egy kis fuvallmat, de ez megeljenkező volt. No, majd valahogy csak megalkuszunk vele! Talán megerősödik utközben. Kilencz óra tájban pontosan megjelenetek vendégeim s megindultunk. A szél azonban a helyett hogy erősödött volna, folyton fogyott s körülbelül fele uton teljesen felmondta a szolgálatot. A Balaton közepén voltunk. A „Vész-madár” büszke vitorlaszárnyai lecsüggedtek s lefogni kezdtek. A kormányrud nem fogott.

Az ének kedélyű Róza végigdönt a fedélzet csikos párnáin s mind csendesebb lett, mintha a verőfény sugrai szendert csókolgat volna pilláira. Jókainak megégyezte, hogy ennek a hangulatnak is megvan a maga bája (a „Dolce far niente” összes motívumai ott reszkettek a körülöttünk tetlenkedő természetben) s néha-néha — mikor kétségbeesett arczomra vetette tekintetét — felkaczagott. Jókai irrogatni kezdett jegyzőkönyvébe s elmerült a ragyogó, nevető vidék szemléletébe. De ebben a ragyogásban volt most valami komikus; a partok valóságilag szemközti kacagtak bennünket. Kiálthatatlan bájos volt minden, főképp az a mozdulatlan, redőltlen víztükör, mely állóképpül fogta meg hajónkat. — Ezt nevezem aztán igazi hajótörésnek! szoltam kedvetlenül. — Soh'ne busuj, válaszolt nyájas maliciával Jókai, hiszen haladunk, szépen haladunk! Szépen haladunk! A hajó fenekén háromszáz mázsa ólom: ezt mozdítsa meg ilyen pty-poty fuvallom? Haladunk! De a hozzánk betévedt parti pillangó elhagy bennünket. Majd megmutatnám én, mit tud ez a hajó, ha nyers, goromba szél rengetné köteleit s öblösítene vásznait! Keresztül törtem már vele minden időt e vizen, de hát kitéhet arról, ha vész az eleme s nem a limonádé. Helyzetünkön nem lehetett segíteni. — Pedig én egy kis üveg cognacot is hoztam magammal, szolt Jókai, számítva szélviharra, arczomba vadgáló habokra. — Én meg az egész ebédünket hozom a hajón, de ezt előbb Alsó-Eörsön kell elkészíttetni...

A déli haragszó gúnyosan behangzott a partok falvaiból. Róza kissaszonyt az indítványozta, hogy csináljunk verseteket. Erre nem voltam hajlandó, de prózában szívesen kikáromkodtam volna magamat. Végre aztán elhagyott minden türelmem, le kellett arról mondanom, hogy kibőjtöljem az időt, hogy tovább is várakozzam a problematikus fuvallmakra: — Le a horgonyt! El kell oldani a gíggét, kimegyünk evezve. Így is történt. Két matrózom azonnal hozzálátott a dologhoz, beszálltunk a kis csónakba, hajónkat horgonyon hagytuk s egy rövid óra múlva kikötöttünk az alsó-érsi partokon. Jókainé már régen ott volt s jóízűen megnevette a mi vízi expedíciónkat. En erősen bosszankodtam, hiába akartam megvisszátalni, csak nem fért a fejembe, hogy miért érdemeltem én ez a kudarcot, ezt a rossz trefát a Balatonról. Jókainak első vitorlázása volt ez, de nem tudom, nem tette-e meg mindjárt „utolsó”-nak is. Ebednél aztán — melyet a nyílt verandán költöttünk el — sok bohó megjegyzéssel, tréfával aposztrofáltuk az átéltszélesend kalandot s Jókai a maga aranyos kedvvel pohárköszöntőt is mondott rám, a minék a vége az volt, hogy: — Csaldái életed ha-óját sohase döggesked nagyob, kegyetlenebb zivatark, mint a minők ma döngteték vitorlásodat. Vigan kellemesen tellett az idő; ugy ott-hon voltunk valamennyien e partokon s oly édes, nyájas volt minden körülöttünk, mintha a „Senki”-szigetének egy idylljét éltük volna.

Mesél Ernő. Jókai meg nyesegette az amerikai szőlők bután elfutó vesszőit, szeretetteljes, gyengéd figyelemmel nézegette a gyümölcsfákat s a kerítés megsütött kővei közt ragyogó, okos tekintetű zöld gyilkokat, melyek kötségekivil a kis Noémiről akartak tudakozódni. Jókainé gyermekeim közt töltötte az időt és soha, sohase fogom feledni azt a jószágos mosolyt, mely tisztos vonásairól s még mindig égő, szép nagy szeméből boldogan kisugárzott, maga körül látva az apróságokat, kiket annyira szeretett. Az ember hajlandó volt kételkedni: ez az az asszony, az a nagy művésznő, ki valaha szenvedélyének szószatos beszédével, szavának méltóságos és hatalmas rezgésével ezerek és ezerek szívét reszkettette meg? Csupa jószág, csupa szeretet, a legigézőbb gyöngédség és ollágyulás édes hangjai suttogtak most ajkán, mintha soha más hivatása nem lett volna, mint a család és soha más szerepe, mint gyermekeket ölelni, szeretni. Ki mérte volna közülünk azt gondolni, hogy mélyeség, tiszta tekintete az utolsó, a végső lángokkal ég; hogy a hét nyár, melyet maga előtt lát pompázni, az ő utolsó nyara s e majdnem érzékeny szeretet, melyben egész nagy szíve felragyogott, megpiccsölésének kezdete?... Ránk esteledett, midőn megváltak tőlünk, de nincs az az éjszaka, mely emlékeimből kimossa e kedves nap fényét, sem azt a meggyőződést, hogy a valóban nagyok nemcsak lángelméjükkel s művészetükkel, de szívükkel még inkább tündökölnek és hódítanak.

Jókai meghalt!

Jókai Mór ma este negyed tíz órakor meghalt.

A remény hiu volt; a nemzet hiába imádkozott legnagyobb költőjének életéért: Jókai Mór meghalt! Még ma reggel és délelőtt folyamán némi javulást állapítottak meg betegségében az orvosok, de ez a javulás csak látszólagos, futó jelenség volt, mint mikor az elalvóban levő tűz utolsó lobban, hogy aztán végképpen elaludjék.

A nemzet mélységes megrendüléssel, néma gyászszal áll Jókai halálóságyánál. Mintha az ég is együtt gyászolna a magyar nemzettel: elborult a láthatár. Hűvös szél sűrűlt végig az országon és vízi szél a megrendítő hírt, hogy Jókai nincs többé. Beszédés ajkai végképpen elnémultak, álmodozó lelke örök álomba sülyedt, szíve, a mely szeretettől halála órájáig túlkart, nem dobog már.

Elköltözött tőlünk, hogy belépjen a soha el nem múlt dicsőség panteonjába és örökké világító fátyla maradjon a nemzetnek, melynek géniuszát képviselte ezen a földön.

Amilyen poétikusak a művei, oly poétikus volt a halálukása. Még a délelőtt folyamán elkérte a „Lőcsei fehér asszonyt”, hogy lapozgasson benne, mert megígérte, hogy dráma tizálni fogja. A halál árnyéka már akkor ráborult: szeme káprázott, olvasni nem tudott. De lelke még halál-doklásában is a képzelet világában járt; soha meg nem pihenő fantáziája még mindig csapongott.

Szeretet és szelidség volt minden szava; gyöngéd odaadás minden gondolata. Így múlt el Jókai lassan, halk átmenetben a földi életből. Csöndesen aludt el, szinte fájdalom nélkül. De annál nagyobb fájdalommal gyászolja őt nemzete, amelynek a gondviseléstől kiválasztott költőfejedelmé volt és marad az idők vezéreléig.

A betegség utolsó napjáról a megrendítő katasztrófa perczeiről az alábbi tudósításunk számol be:

A délelőtti konziliumok.

A nagybeteg költő állapota ma reggel nem mutatott lényeges változást. Az éjszaka nyugtalanul töltötte és orvosi nem igen biztak a tegnapi kedvező tünetekben. Hajnali három órakor, az orvosi vizsgálat után Jókai kissé elszunnyadt, a légzési nehézségei miatt azonban csakhamar fölriadt.

Az Egyetértés tárczája.

A gyász óráiban.

Az Egyetértés eredeti tárczája.

Kilobbant egy tündöklő égitest: Jókai Mór nincs többé. Hadd töltsük ki Magyarország népe a gyászolást; van mit gyászolnia. A mi virágot fakaszt az ország földje-kertje, hadd kerüljön oda az elhunyt költő koporsójára és fejezze ki a fájdalmat, amelyet egy nemzet érez legnagyobb költőjének halála fölött. Megmérhetetlen az, amit vesztettünk halálával. Megbeszélhetetlen és örök dicsőségünké vált az, amivel gazdagított bennünket életében. Fogalom és tenyész volt szellemi, kulturális és politikai fejlődésünkben. Egyik nagy hős és harcos szabadságunk kivívásában. Az Isten homlokából kipattant költő nem elégedett meg azzal, hogy gazdagon osztotta a szellemi kincsüket nemzetének. A küzdelem idejében, amikor a nemzet keserű megpróbáltatásokon esett át és vértől ázott az ország földje, kardot fogott és ment előre hős vitézeinkkel, mint első azok között, akik világtörszöveket tartottak kezükben. Mindig előre és mindig fölfele! Ez volt vezéreszméje első ifjúságától kezdve késő öregségéig és ezt a vezéreszmet hagyta örökül Magyarországnak népének, mely most im, gyászborultán, néma fájdalommal áll legnagyobb költőjének és nemzeti nagyságának hűlt teteme előtt.

A képzelet lobot vet, a mikor elvonul előtte az a korszak, a mely Jókai Mór születését és halálát foglalja magában. Az ifjúság első álmai és ábrándjai még jóformán ki sem fejlődtek, a mikor a nemzet fölébredt hosszú tepszpedéséből, százados télenségből és teltokra készült. Még jóformán szunnyadóban volt minden, a mikor Jókai és nagy kortársai, Petőfi, a többi nemzeti hőssel együtt márciusban voltak. A korszak az ifjakat hirtelenlén is ugyzólván átmenet nélkül férfiakka érlette. Egy nemzet fájdalma szólt meg Petőfi lantján; egy nemzet vágya Jókai műveiben.

Nyugtalanul nézett körül a szobában és a feleséget kereste. Jókainé azonban éppen akkor vonult vissza, hogy egy kissé lepihenjen. A költő ismét lehunyta szemét, de nem tudott tovább aludni. Hat óra után bejött Jókainé, odament a beteg ágyához és föléje hajolt. Jókai kinyitotta szemét és mo-o-lyogva ismerte fel feleségét, azután álmátlan-steról panaszkodott neki. Majd megkérte, hogy nyissa ki az ablakot, nagyon szeretne friss levegőt színi. A beteg az ablak felé fordította a fejét s mélyen fölfelelt. Az erős levegő elszédítette, lehanyatlott az ágyba, amire azonnal becsukák az ablakot. Hat óra felé dr. Stricker megvárta a reggeli vizsgálatot, amelynek folyamán konstata- lta, hogy a beteg állapotában nem állott be lényeges változás.

— Oly jól érzem magam — mondta a beteg költő az orvo-hoz — hogy nagyon jól tudnék dolgozni. Nagy gondolataim vannak, s alig várom, hogy ismét munkához foghassak.

Dr. Stricker megkérdezte azután, hogy kíván-e valamit enni, mire Jókai azt felelte, hogy szívesen enne rákkal vagy halálal töltött pástétomot, ezt a kívánását azonban az orvos nem teljesíthette.

Nyolcz óra felé zsebnótát kérte a feleségétől és a párnya alá tette, majd józian legyazdította el azt a kis csésze húslevest, amellyel megkínálták. Ékezés után kissé fölfrissült és ének beszegetés-be kezdett, a melynek folyamán a szavakkal torulni felte- segéhez:

— Édes feleségem, szépen kérlek, keress csak elő s add ide nekem a könyvszekrény- nyemből a „Lőcsei fehér asszony” regényem- met.
— Minek az neked most, édesem?
— Elnye, hát nem emlékszel, hogy még Nizzában megígérted, hogy drámatizálni fogom a Népszínmű számára?
— Ugyan, de csak nem most?
— Eppen itt az ágyban kényelmesen el- végezhetném.
— Gyöngye vagy te most erre.
— Ha úgy gondolod, akkor máskorra ha- gyom.

De azért odaadták neki a könyvet és ő lapozgatott benne. Olvasni azonban nem igen tudott, letette a könyvet:

— Gyöngék a szemem, kápráznak — mondta sohajtva.

Néhány perczel nyolcz óra után meg- szólalt a telefon dr. Berger Rezső irodá- jában. Könyv udvari tanácsos, a kabinetroda főnöke kérdésköszöntött a király nevében a beteg hűgylétéről. Megkérte dr. Berger, hogy a tíz órai konzilium után azonnal kö- zöljék a királyljal a Bulletin szívesítési szö- vegét, lehetőleg németre lefordítva.

Tíz órakor Korányi tanár meglátogatta a beteget és dr. Stricker háziorvossal konziliumot tartott. Aposan megvizsgálták a be- teget és a vizsgálat eredményéről a követ- kező jelentést adták ki:

A beteg az éjjeli kissé nyugtalanul töltötte. Alvása nem volt oly fűdű, mint múlt éjél. Ő- ra felé erős nyálkahépződés jelentkezett és egyúttal erősbb köhögési inger melletl bővebb köpet állott be (sputum coatum). A mult na- pokban talált tüdőbeszűrés és felső részén vizs- gálat alkalmával bő szűrésűrészek (reptatio) hallatszanak. Reggel 8 órakor hőmérséklet: 37,1, érverés: 102, légzés: 25. Légzés vala- mil szaporább, mint tegnap. A féltiz órai konzilium, melyet Korányi tanár és dr. Stricker együtt tartottak, a következőket álla- potja meg: A tüdőbeszűrés az oldódás jeleit mutatja. Beszűrésdes kisebbedett. E kedvező le- let mellett az érelkek száma még magas (102), a légvételek még mindig szaporábbak (25). Az érbeli állapot ingadozó. Ezt a jelentést rögtön elküldték Könyv

udvari tanácsosnak, a királyi kabinet iroda- főnökének.

A konzilium ideje alatt, fél tizenegy óra- kor Berzevicsy Albert közoktatásügyi minis- ter járt Jókai lakásán és megvárta az orvosi tanácskozás eredményét.

Dr. Stricker háziorvos a jelentés kiegészí- tésül megjegyezte, hogy a beteg állapota általában javult.

— Nem lehetetlen — tette hozzá Stricker orvos — hogy ez a javulás csak látszólagos. Jókainál a betegség még mindig fejlő- désben van, s minden attól függ, hogy mit hoz a délután. Valószínűnek tartom, hogy a mai nap folyamán beáll a krízis.

Az orvosi vizsgálat alatt a beteg nyugtalan viselkedett, csak Korányi tanárnak panaszkodott, hogy tíz nap óta nem kapott kenyereket, pedig oly szívesen ennék egy darabot. A tanár megnyugtatta, mire Jókai barátságosan elbucszott tőle. Korányi tanár távozása után a beteg bágyadtabb lett és szemét lehunyva látszólag álomba me- rült.

Déli óraig fektült így szótlanul a be- teg, a mikor erős hűslevest kapott. Később úra kérte, hogy nyissák ki az ablakot, s föloldára dűve szivta a friss levegőt. Keveset beszelt környezetével.

Aggasztó délután.

Délután két órakor a beteg bágyadtabb volt, a test hőmérséklete is emelkedett. Dr. Stricker a következő jelentést adta ki:

A láz kissé emelkedett. Hőmérséklet 37,3, érverés 101, légzés lassabb, 33. Közéret változatlan.

A délután folyamán a beteg mindio- ban elgyengült. Szótlanul, bezódatlanul fektült ágyában. Szemei bágyadtak vol- tak. Felesége és anyósa, a kiket rendkívűl megviseltek az utóbbi napok fűradalmi és izgalmai, ágya mellett voltak, míg dr. Stricker fél öt órakor kissé lepihent.

Este hat óraig a beteg állapota állandóan gyengült. A jobb tüdőből ismét erősebb szűrésűrészek hallatszottak. Dr. Stricker ismételen adott be a betegnek orvosságot, hogy az öszszgyűlemlt nyálka kiválasztá- sát elősegítse, azonkívűl többször adott izgató italokat is.

A délután folyamán Beöthy Zsolt, a kihez Jókait benső barátság fűzi, látogatta meg a beteget. Beöthy vizsgálatja, hogy ma sokkal jobb szímben van, mint amikor tegnapelőtt reggel utóljára látta. Ez láthatólag igen jól esett Jókainak s mikor Beöthy vizsgálatja, hogy nem kell a betegségé miatt annyira elbucskálnia, nyájás mosolylyal jegyezte meg:

— Leszünk még mi vigabban is!
— Ezután a királyról beszélt.
— Az én jószágom királyom csak nem fe- ledkezett meg az öregről. Aldja meg az Isten!

Mikor Beöthy elment tőle, egy kissé is- mét álomba szenderült.

Közödők az agónia.

Az apathikus állapot egész délután eltart- tott. A beteg tágra nyitott szemekkel fektűt sokáig, mereven maga elé nézve. Ereje foly-

tososan gyengült. Még lélegzetet venni is nehezére esett már, szinte fűdőkliknak tet- szett az és hűrgése a harmadik szobába is elhallatszott. Erősebb izgató szereket alkalmaztak.

Minél jobban leszállott az est, annál su- lyosabbá vált a beteg állapota. Közéledik a vér kezdete. Az orvos ezt már a látogatók előtt sem titkolta, a költő maga teljesen eszméletlen volt és nem tudta, hogy percei már megvannak számlálva.

Hét órakor az ütélökés és a légzés, a mely már a déli órákban némi szaporodást mutatott, még szaporább lett és a lélegzet- vétel mind nehezebbé vált. A beteg arc- kifejezése is bágyadtabb lett. Hőmérséklete ekkor 37,4, érverése 107, kissé puha és vál- tozó, légzése 39 volt.

A végzetes fordulat.

Csőndes mozdulatlanágban fektűt a be- teg, a mikor nyolcz óra után meérkezett Korányi tanár és dr. Strickerrel újbb konziliumot tartott. A beteget alaposan meg- vizsgálták, bár a mellkasi vizsgálat a beteg lankadsága miatt nagyon nehezen ment. Ez a vizsgálat nagyon szomorú er-edményre vezetett. Megállapították ugyanis, hogy a hirtelen beállott rosszabbodást egy rohamosan fejlődött mellhártyazádmány okozta, amely a jobboldalt támadt, azon az oldalon, ahol a tüdőgyűdás lefojt.

A beteg gyengülése a konzilium alatt szinte láthatólag fokról-fokra növekedett, bár a doktor ismételen adott né neki erős bort és konyakot és többször alkalmazott bór alá fekszendő. De azért Jókai mindvégig á- tudatlan volt. Mikor dr. Stricker, aki egy po- hárká konyakot nyújtott neki, megkérdezte: — Hogy érzi magát, méltóságos uram?

— Kösözöm jobban, — felelte Jókai el- haló hangon.

Az orvosi vizsgálat alatt Jókai anyósa és az ápolónő voltak a szobában, míg Jókainé a szalonban Ábrányi Kornél látogatást fogadta.

A vizsgálat után, a mely kilenc óra után három perczig tartott, Korányi tanár és dr. Stricker a szomszédos dolgozó szobába vonultak, míg Jókai anyósa és az ápolónő továbbra is a beteg ágya mellett maradtak. A tanácskozás azonban alig folyt néhány perczig, a mikor egyszerre rémületen berohant hozzájuk az ápolónő:

— Tessék gyorsan bejönni, a méltó- ságos ur nagyon rosszul van!

Korányi és dr. Stricker befutottak a beteg- szobába, a hol a költő már halálútságát vívta. Hűgűt és fűdőkelt. Az orvosok már az utolsó próbákat tették.

Elsőször is mesterseges légzést alkalmaz- tak. Korányi tanár bement a szalonba, a hol Jókainé és két nővere vártak a konzultálás eredményét, miután Ábrányi már elment volt. Korányi óvatosan előkészítette Jókainét a közeledő katasztrófára.

Jókainé, aki megfogadta Korányinak, hogy erősebb lesz és a fájdalom minden kitűrés- től tartózkodni fog, bement és oda ült az ágy szélére, ferjenek hűlt teste mellé. Az életűtetek rohamosan csökentek és Korányi tanár kilenc óra husz perczkor fűdál-

masan konstataálta, hogy — Jókai Mór nincs többé.

A költő halála eszűdes elalvás volt, lelke fájdalom nélkül röpcent át az örökéletbe.

A halottas szobában.

Az ajtóval szemben a fal mellett van az ágy, a melyben Jókai Mór kihűlt teste fekszik. A dagadó párnák között, fehér pa- lyolattal letakarva alussza most már örök álmanak első éjszakáját. Tíz napos beteg- sége alatt szakálta kissé megnőtt és szép arca, melyen szenvedélynek nyoma nem látszik, szakasztott olyan most, mint Mun- tácsy híres „Honfoglalás” című képén az a vitez, amelyiket Jókai arcképe után festelt a művész.

A halál közvetlen oka — mondják az or- vosok — szívűbenulás volt.

A halottas ágyat borító leplet virágokkal hintették tele.

A szomorú nagy esemény megrendítő híre gyorsan elterjedt a fővárosban és az ember- kek mindenütt csoportokba verűde mely fájdalommal beszéltek róla.

Fél tíz órakor telefonon tudatták a királyi kabinetirodával is Jókai Mór halálát és érte- tetették az elhunyt költő rokonait is, akikkel tudvalegűleg a költő új családja haragot tartott.

A rokonok közül nem sokára megjelent Hegedűs Sándor volt miniszter, fűának és Husz Lajos főrendiházi tagnak, a költő uno- kahuga ferjenek kíséretében. A temetés kű- szűleleiről is beszéltek.

A kormány már előzőleg felhatalmazta Berzevicsy Albert közoktatásügyi miniszter, hogy amennyiben Jókai betegségé vége- zésre fordulna, tegyen meg minden intézke- dést, hogy mint a nemzet halottját, állam- költűsége, méltón temes-ék el Jókait.

A ravatalt az Akadémia előcsarnokában fogják fölűlűltani.

A temetés részleteinek megállapítására holnap délelűtt a kultuszminiszteriumban ér- tekezlet lesz, a melyre meghívák az iro- dalmi és művészti társaságokat is.

Éjszaka.

Sűtűt ablakok mögűtt pihen a költő. Lenn a körűten, a hol éjszaka sem tart szűnetet az élet, jűrnak az emberek most is és a kik tudják, hogy a nemzet, a világ nagy halottja abban a sarki palotában nyugszűl- melyen megűlűtűdűve állnak meg egy perczre. Aztán mennek tovább, ki nyugalomsra, ki a szűrakozása után. Nem zavartatja magát senki.

Nagy szomorúságában is ilyen a nagyvá- rosok nép; fűsűt bizony és emóziók iránt szinte fűsűt. Este mulattak az emberek a szűnűtűben és éjszaka szűrakoznak.

A költő pedig álmodik. Tovább él ott tul- nan azt az életet, amelyben ideálòkat ke- szesűt.

Halhatatlan koszorűsűnű dicsűsűgesű életű- ről alább szűmöl. Aműt elmondattunk róla, az ugyan csak halűnyű képe ennek a nagyűgű, fűnyűsű életűnek, de egy-egy vonással legalább felhűdűzhetűk csillogó részleteit ennek a pű- lyűnak, most, a gyász órájában.

Ime:

Halhatatlan koszorűsűnű dicsűsűgesű életű- ről alább szűmöl. Aműt elmondattunk róla, az ugyan csak halűnyű képe ennek a nagyűgű, fűnyűsű életűnek, de egy-egy vonással legalább felhűdűzhetűk csillogó részleteit ennek a pű- lyűnak, most, a gyász órájában.

Timár Szanisűlű.

Jókai Mór február 19 Jókai család anya Pauline ricz volt a férje. Erős elbeszélésben részve- tettek érte- iskolába ma- tályában ha- gánál fogva- tenetkeket, a veras-lesz- kűt versikek, 70. számban bolondjáról, 54. számban maromi Tol- A gűndűs a szűntűsűsű- atya nem- után hazatű- még azon es- hatott rá, in- gimnáziumi szűlatti megű- Valy Ferenc haladt a rap- vezette volt. lűlelelűti os- kűi Tarczy fűnyűsű tehets- mes versűgy- Kerkapoly Kozma Sándor- nesen Petűfű tárgűbűl kűű- képzű-társul- sei és elűsű- ez, elbeszű- nyert díjat I- keményen tűl- leni életű is- It ismerekű- jaival s népű- kűt műkedű- (1842) írta a- ezűmű drama- sokban; Petű- vessűget Jókai sűvel viszon- bírált, Verűsű (Nyomtatásba- neműti kiadű- novelűvá s 1- 1844 elűeg- Komaromra- egy pesti űgy- cenzurűt, s 1846., de mik- dipoműját elűtesűget. Nyilvános- Pestre kűlűnű- jűn megűsűmű- Pesti Dváltűp- első novelűl- Marce Zare, a- rossa, stb.), 2- nek, a Hűtűzű- őnkűlűn 1846- vele szépirűd- tetűt meűsű sor- hűsei Jűsűka e- űgűz sereg s- leműl mozű- mindjűrt új h- nyelűenek a- szűkűlűn varű- lűrűvá az életű- képekű- s aműt a szű- ban 6 is a tiz- kűlelelűk in- lapa nem im- mely irányűk- ban a megűpű- társasűg felűsz- hez. Midűn e- kenburg (l. o.) Jókainak adta- meg magasba- fűszűt és szűpű- csoportosítva- nem kűkűp hűrű- sűgűt. 1848 m- a pesti ifjűsű- gűre lépűt s- napokban min- lett szűgűlűt. nezetűt űtűt (lette). Az igazű- ban a széprűd- dolg zhatott. E- Laborfűlyű t- vűszűjűt, ki s- vűsűbb halűsal- politikű megűbű- Lapa ez 2- kezdűe a Pesti- át, de kűbejűt- városba, s- 2- 3- 4- 5- 6- 7- 8- 9- 10- 11- 12- 13- 14- 15- 16- 17- 18- 19- 20- 21- 22- 23- 24- 25- 26- 27- 28- 29- 30- 31- 32- 33- 34- 35- 36- 37- 38- 39- 40- 41- 42- 43- 44- 45- 46- 47- 48- 49- 50- 51- 52- 53- 54- 55- 56- 57- 58- 59- 60- 61- 62- 63- 64- 65- 66- 67- 68- 69- 70- 71- 72- 73- 74- 75- 76- 77- 78- 79- 80- 81- 82- 83- 84- 85- 86- 87- 88- 89- 90- 91- 92- 93- 94- 95- 96- 97- 98- 99- 100

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései.

1904. május 5.

A) Arutőzsde.

I. Gabonaművek. — Árak készpénzben 50 kilogrammonként.

a) Készárú.

A minőségi súly hétéltőlertől és kilogrammokban.

Table with columns: Buzza, 76, 77, 78, 79, 80, 81. Rows include Tiszavíz, Fejérvíz, Fehérjál, Bányai, Bányai, Bányai.

Table with columns: Származás, nem és minőség, Artyalom. Rows include Buzza, Árpa, Kéles, Zab, Tengeri, Repese.

II. Különböző termények (készárú).

Table with columns: Származás, nem és minőség, Artyalom. Rows include Ingyen korú, 50 kilogrammonként, Szalma, Szilva, Szilva, Szilva, Heremac.

B) Értéktőzsde.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Table with columns: ÉRTÉKPAPIROK, Állomány, ÉRTÉKPAPIROK, Állomány. Rows include Magyar államadóság, Magyar államadóság, Magyar államadóság.

Advertisement for 'Kiss szerencsésje' featuring a large 'Nagy!!' text and a drawing of a bag of money.

Advertisement for 'Kiss Károly és Tsa' featuring a drawing of a woman and text about a lottery or contest.

Advertisement for 'DIESEL-motorral' featuring a drawing of a motor and text about its efficiency.

Advertisement for 'Kiss szerencsésje' featuring a large 'Nagy!!' text and a drawing of a bag of money.

Advertisement for 'Kiss Károly és Tsa' featuring a drawing of a woman and text about a lottery or contest.

Advertisement for 'DIESEL-motorral' featuring a drawing of a motor and text about its efficiency.

Advertisement for 'Magyar asphelt részvénytársaság' featuring text about a company and its shares.

Advertisement for 'Nincs többé ASTHMA' featuring a drawing of a person and text about asthma treatment.

Advertisement for 'Dr. Garai Antal' featuring a drawing of a person and text about medical services.

Advertisement for 'Házfeladás' featuring text about real estate and property.

Advertisement for 'Iparosok!' featuring text about industry and commerce.

Advertisement for 'Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)' featuring text about a company or firm.

Vertical text on the far right edge of the page, including the word 'BUD' at the top and various fragments of text.